

Z KALENDÁRA MATICE SLOVENSKEJ V TLMAČOCH

ROKY 1970 – 1989

16. máj 1970

Oslava 20. výročia oslobodenia našej vlasti

Na počesť 20. výročia oslobodenia našej vlasti usporiadal MO Matice slovenskej v spolupráci s Osvetovou besedou v Tlmačoch v nedeľu 16. mája v sále OB v Tlmačoch spomienkovú oslavu. V kultúrnom programe vystúpili žiaci ZDŠ z Lipníka a matičiarky. V príležitostnom prejave zhodnotil tajomník MO MS významné výročie v živote našej vlasti a pozitívny prínos dobrovoľnej kultúrnej činnosti členov MO Matice slovenskej v uplynulom období. (Pohronie č. 22/1970)

30.7. 1970

Myšlienky delegáta pred valným zhromaždením MS

V týždenníku Pohronie č. 31. vyšiel článok Michala Titurusa, tajomníka MO MS v Tlmačoch pred valným zhromaždením Matice slovenskej, ktoré sa uskutočnilo v dňoch 30.7. – 1. 8. 1970 v historickom Martine. (Pohronie č. 31. z 30.7.1970)

27. apríl 1971

Výročná schôdza MO MS v sále Závodného klubu na Lipníku

Po tretí raz od obnovenia Matice slovenskej sa zišli dňa 27. apríla t.r. členovia a priaznivci na schôdzi MO MS v Tlmačoch. V správe o činnosti MO MS sa zdôraznil pozitívny charakter činnosti MS na národnom, kultúrnom a sociálnom poli v minulosti a opodstatnenosť jej existencie na členskej základni, v záujme zachovania národno-kultúrnych hodnôt v prospech rozvoja kultúry. Z vlastnej činnosti MO MS boli v správe kladne hodnotené pravidelné schôdze predsedníctva a výboru a príspevková morálka takmer všetkých 178 členov. V správe sa konštatovala stagnácia prípravných prác pre zriadenie Pamätnej izby ľudových tradícií, ktorá má byť zriadená z príležitosti blížiaceho sa 900. výročia najstaršej zmienky obci Tlmače, v zakladajúcej listine beňadického opátstva z r. 1075. V kultúrnom programe vystúpili žiaci ZDŠ recitáciami a spevmi a tanečný súbor „Vatra“. Potešujúca bola prítomnosť zástupcov MO MS z Hr. Kľačian a Čajkova.

(Pohronie č. 19. z 13.5.1972, autor Michal Titurus)

24. február 1972

Spravodaj MO Matice slovenskej v Tlmačoch

Z informácií pre členov MO MS:

-Matica slovenská – riadená Ministerstvom kultúry SSR

Matica slovenská ako kultúrna organizácia s vyše stotisíc členmi prechádza pod riadenie orgánov štátnej správy na Slovensku, čiže Ministerstva kultúry SSR, v okresoch ONV – Odbor kultúry a v obciach MNV – komisie kultúry. ÚV KSS (ideologické oddelenie) vydal inštrukciu okresným výborom KSS o potrebe a podpore ďalšej činnosti MO MS a OV MS.

-Dnešné úlohy Matice slovenskej

*Kultúrno-osvetová činnosť – upevňovanie národného povedomia

*Vlastivedná činnosť – spájanie pokrokových tradícií z histórie Slovenska s dnešným rozmachom slovenskej kultúry a vedy

*Záujmovo-umelecká - pestovanie slovenskej ľudovej kultúry

-Aktuality z činnosti MS

*V dňoch 21. a 22. 1. 1972 zasadal v Leviciach Ústr. výbor MS z Martina. Za účasti taj. OV KSS s. Supeka, ved. odb. kultúry ONV s. Horniaka a delegátov MO MS prerokoval situáciu,

problémy a úlohy MS v našom okrese. Večer 21. 1. navštívili štyria delegáti Výboru MS náš MO MS. Na priateľskom stretnutí v zasadačke ZK s členmi výboru MO MS za účasti funkcionárov MNV sa oboznámili s doterajšou činnosťou MO MS a s problémami kultúrno-osvetovej práce v Tlmačoch.

*V dňoch 19. a 20. 2. 1972 bol v Komárne seminár zástupcov MO MS Západoslovenského kraja. Prerokované boli úlohy MS vyplývajúce z nového organizačného riadenia Ministerstvom kultúry.

*Valné zhromaždenie (výročnú členskú schôdzu) MO MS pripravuje výbor na 17. marca 1972 (piatok o 18,00 hod.) v sále ZK na Lipníku s kultúrnym programom a premietnutím slovenského filmu „Neprebudený“.

***Z plánu činnosti MO MS v roku 1972:**

Apríl – kultúrny program k oslave 150. výročia narodenia slovenského revolučného básnika Janka Kráľa

Máj – jún – zájazd „Po stopách Veľkej Moravy“ na Velehrad (Mikulčice, Pohansko) a do Luhačovic.

August – Sitno, B. Štiavnica, Zvolen, B. Bystrica – zájazd „Po revolučných tradíciách slovenského ľudu“

Júl – tradičná krojová národná veselica na amfiteátri s vystúpením súboru „Vatra“

***Podielové knihy – členské príspevky**

Vydavateľstvo MS pripravuje ročenku „Ozveny Slovenska 73“. Členské príspevky si členovia môžu vyrovnat' u dôverníkov MO MS do konca marca t.r.

17. marec 1972

Valné zhromaždenie MO MS sa uskutočnilo 17. marca 1972 (piatok o 18,00 hod.) v sále ZK na Lipníku s kultúrnym programom. Úlohy vytýčené VZ v novom funkčnom období bude MO MS plniť pod vedením 15 – členného výboru, pozostávajúceho väčšinou z mladej generácie.

Zloženie výboru po VZ MO MS v r. 1972:

Jozef Ondreáš, technik, predseda MO MS

Ľudovít Horváth, učiteľ OU SES, I. podpredseda

MUDr. Lýdia Chválová, obvodná lekárka, II. podpredseda

Michal Titurus, ekonomický plánovač, tajomník MOMS (preberá poštu)

Ján Škorka, projektant, pokladník

Alžbeta Bráneková, učiteľka ZDŠ, vedúca literárno – recitačného krúžku

Klára Puššová, učiteľka ZDŠ, vedúca vlastivedného krúžku

Ing. Ján Urban, konštruktér, vedúci ZUČ – Vatra

Július Bizoň, montážny technik, člen výboru

Štefan Coloň, dispečer, člen výboru

Alojz Bojda, konštruktér, člen výboru

Ladislav Gregor, obchodný referent, člen výboru

Miroslav Hajdučík, vedúci ZK ROH SES, člen výboru

Júlia Ivanová, vychovateľka OU, člen výboru

Michal Kanta, konštruktér, člen výboru

18. apríl 1972

K 150. výročiu básnika revolucionára

„*Niet krajšieho v svete mena jak sloboda svätá*“. Pod týmto heslom Janka Kráľa sa zhromaždili priaznivci literárnej histórie 18. apríla t. r. v kinosále ZK v Tlmačoch na oslave 150. výročia narodenia revolučného básnika. 13-členný kolektív literárno – recitačného krúžku

pod vedením učiteliek ZDŠ Čepčekovej, Bránekovvej a Puššovej precítene a dojímavo predniesol obsažné pásmo umeleckého slova, poézie a spevu za sprievodu reprodukovanej hudby. Výstižný prejav o živote a diele **Janka Kráľa**, zároveň so zhodnotením významu spisovateľky Ľudmily Podjavorinskej, ktorej 100. výročie narodenia si tiež v apríli pripomínáme, predniesol podpredseda MO MS učiteľ OU Ľudovít Horváth.
(Pohronie č. 18 z 28.7.1972, autor článku Michal Titurus)

2. 8. 1972

Z obetí ľudu zrodená

Článok v Pohroní č. 31., 2.8.,1972. Autor článku Michal Titurus, tajomník MO MS v Tlmačoch.

December 1972

Výstava o živote a diele Jána Kalinčiaka

Výstava bola inštalovaná v ZK ROH.

7.6.1973

Živá súčasnosť pod Zoborom

Dojmy z mierovej slávnosti v Nitre. (Pohronie č. 23 zo 7.6. 1973. Autor článku Michal Titurus)

17. – 25. máj 1973

Výstava „P. O. Hviezdoslav, život, dielo – odkaz“.

Výstava, ktorá bola inštalovaná v ZK ROH SES bola zapožičaná z literárno-múzejného oddelenia Matice slovenskej v Martine. Zaujímavé exponáty: fotografie zo života básnika, zbierka jeho osobných predmetov, 46 kníh obsahujúcich bohatú básnickú tvorbu ako i literárno-kritické vydania o živote a diele Hviezdoslava, si počas výstavy prezrelo viac ako 600 návštevníkov.

Jún 1974

Odmena MS súboru VATRA

Na základe rozhodnutia Predsedníctva MS obdržal Miestny odbor MS v Tlmačoch z fondu MS finančný príspevok pre činnosť súboru piesní a tancov – **Vatra** v sume 2000.- Kčs a z Okresného výboru MS čiastku 500.- Kčs. Udelenie finančného príspevku je prejavom uznania skromného podielu tlmačských ochotníkov na kultúrno-osvetovej práci smerujúcej k ustavičnému kultúrnemu rozvoju našej vlasti. Tieto prostriedky boli použité na úhradu nákladov, spojených s trojdňovým sústredením členov súboru Vatra v rekreačnom stredisku nášho podniku v N. Bani.

(Pohronie č. 24, 13.6.1974)

11. november 1974

Plán kultúrno – osvetovej činnosti MO MS v Tlmačoch na rok 1975

Reakcia MO MS na prípis č. 1608/1974 – MNV Tlmače zo dňa 6. novembra 1974 požadujúci **Plán kultúrno-osvetovej činnosti na rok 1975**. Podľa §8 nového zákona SNR o Matici slovenskej číslo 167/1973 Zb. platného od 1.1.1974, majú miestne odbory MS pôsobiť ako aktívy pri osvetových zariadeniach MNV. Podľa §12 tohoto zákona mal príslušný ONV rozhodnúť do 30.6.1974 o ďalšom pôsobení miestnych odborov MS, vytvorených podľa zákona SNR č. 97/1968 Zb. V zmysle pokynov Predsedníctva výboru Matice slovenskej v Martine, ktoré sme dostali len v októbri t.r. podali sme dňa 5.nov. 1974 žiadosť na ONV –

odbor kultúry v Leviciach o súhlas podľa §12 citovaného zákona k ďalšiemu pôsobeniu MO MS v Tlmačoch.

V tejto žiadosti sme uviedli: „Náš MO MS v rámci jednotného plánu kultúrno-osvetovej činnosti obce, v ktorom boli dosiaľ každoročne naše kultúrne akcie zahrnuté, mieni aj v budúcnosti prispievať čo len skromnou aktivitou k uspokojovaniu kultúrnych potrieb slovenského obyvateľstva v intenciách §7 a §8 nového zákona o Matici slovenskej“. Podľa obežníka Matice slovenskej v Martine, ktorý došiel 8.11.1974, pomoc novovytvoreného metodicko-inštruktážneho oddelenia MS je viazaná na registráciu a schválenie činnosti MO MS príslušným ONV – Odborom kultúry.

Vzhlľadom na tieto nedoriešené organizačné zmeny v pôsobnosti MO MS, úctivo žiadame MNV, aby v rámci svojej kompetencie podporil priaznivé vybavenie našej žiadosti na ONV v Leviciach. Ak MO MS dostane súhlas k ďalšiemu pôsobeniu, výbor MO MS predloží – tak ako v predošlých rokoch – na MNV plán činnosti na rok 1975.

5. marec 1975

Chceme s elánom pokračovať v aktivite MO MS

(Na okraj článku v Matičnom čítaní „Ako ďalej v činnosti“ – Matičné čítanie č.3/75)

...S vďakou konštatujeme, že aj v Matičnom čítaní sa končí „dlhý čas čakania“ po vydaní zákona SNR o Matici slovenskej č. 167/73 Zb. a objavujú sa už príspevky zaoberajúce sa problematikou registrovaných miestnych odborov MS. ***Aj náš MO MS obdržal koncom januára 1975 oznámenie metodicko-inštruktážneho úseku Matice slovenskej v Martine o registrácii MO MS v Tlmačoch príslušným odborom kultúry ONV.*** Máme teda opäť legálne pole pôsobnosti k rozvíjaniu kultúrno-osvetovej činnosti v zmysle rámcového plánu, schváleného Radou MNV Tlmače. ... (Matičné čítanie 1975, autor článku Michal Titurus, tajomník MO MS).

19. 3. 1975

List Miestnym odborom Matice slovenskej

Vážení priatelia!

Na Metodicko-inštruktážny úsek MS v Martine dostávame z Miestnych odborov veľa dotazov o otázkach členstva: vyberanie príspevkov, členských známok a podielových knižiek. Doteraz sme Vám nemohli dať definitívnu odpoveď, pretože sme čakali na rozhodnutie orgánov MS. Predsedníctvo Výboru Matice slovenskej zaujalo postoj k tomuto problému. **Členské príspevky sa už nebudú vyberať.** Z toho vyplýva, že Martin nebude distribuovať členské známky ani podielové knihy. Kultúrno-výchovné podujatia miestnych odborov budú finančne dotovať príslušné odbory kultúry ONV na základe plánov činnosti.

Metodicko-inštruktážny úsek MS

27. 3. 1975

Tri historické výročia Tlmáč

V decembri minulého roku si Tlmačania na slávnostných stretnutiach pripomínali oslobodenie obce od „spupných fašistických čížiem“, dediny a mestá našej vlasti žijú v znamení blížiaceho sa 30. výročia oslobodenia Československa Sovietskou armádou a v tomto roku si pripomenieme aj vzácne historické jubileum – **900. výročie prvej písomnej zmienky o existencii obce Tlmače v listine**, ktorou knieža Gejza I. založil v r. 1075 kláštor v Hronskom Beňadiku. (Viac sa dočítate v článku **Tri historické výročia Tlmáč**, autor Michal Titurus, Pohronie č. 12/1975, 27.3.1975).

11. apríl 1975

List Dr. Melichera priateľovi Michalovi Titurusovi

Miško, hneď zahorúca Ti posielam kultúrny kalendár Nítry. Ale ťažko si voľačo vyberiete. Najistejšou kultúrou je dnes pohár vína. Ale po odchode posledného veľkého pochybovača – A. Matušku – nám musí byť všetkým všetko jasné.

Tvoj J. Melicher

23. apríl 1975

Nevšedná exkurzia MO MS

Členovia vlastivedného a literárneho krúžku sa zúčastnili dňa 23. apríla t.r. exkurzie na nitrianskom hrade, kde im riaditeľstvo Archeologického ústavu SAV umožnilo prehliadku expozície „**Klenoty dávnej minulosti Slovenska**“. Pri prehliadke expozície ich sprevádzali pracovníci AÚ SAV dr. Čilinská a dr. Nevidanský. Záver exkurzie patrilo obhliadke areálu nitrianskeho hradu, dávneho sídla slovenského kniežata Pribinu, kde sa pred vyše 1100 rokmi zásluhou vzdelaných bratov Cyrila a Metoda, datuje vznik kultúry našich predkov, najmä z hľadiska slovenského písomníctva. (Z článku Nevšedná exkurzia MO MS, Pohronie č. 20/1975, 15.5.1975)

5. máj 1975

List Michalovi Titurusovi z redakcie Matičného čítania

Vážený súdruh Titurus!

Ďakujeme za príspevok z 23. apríla t.r. a súčasne Vám oznamujeme, že otázky, ktoré boli vo Vašom liste sme vynechali zámerne. Poskytli sme Váš list predsedovi MS s. Mináčovi, ktorému sa veľmi páčil a sľúbil nám na Vaše i iné nevyjasnené otázky odpovedať vo zvláštnom príspevku po **určitých konzultáciách**.

Zároveň Vás s. Titurus prosíme o informáciu, na koho na ONV v Leviciach by sme sa mohli (ako kompetentného) obrátiť o informácie o činnosti odborov vo Vašom okrese. Obyčajne to býva vedúci odboru kultúry alebo podpredseda ONV.

Za pochopenie a pomoc ďakujeme.

Redakcia Matičného čítania

25. júl 1980

Exkurzia členov MO MS v Martine

Dňa 25. júla 1980 zorganizoval výbor MO MS v Tlmačoch **exkurziu do Martina** pre členov a priaznivcov Matice slovenskej. Účastníci exkurzie v Martine si prezreli jednotlivé budovy MS a návštevu ukončili prehliadkou **Národného cintorína**.

1.12. 1983

...ty rodná zem moja

Pútavé motto: „Aká si mi krásna, ty rodná zem moja“ z javiska sály ZK ROH vívalo 1. decembra 1983 účastníkov slávnostného koncertu, ktorý usporiadali Osvetová beseda a Miestny odbor MS v Tlmačoch pri príležitosti 130. výročia narodenia Jozefa Škultétyho, významného činiteľa slovenskej kultúry, na **záver jubilejného roka Matice slovenskej – 120. výročia jej založenia**. V pásme poézie a hudby „Spevy rodnej zeme“ účinkovali zaslúžilá umelkyňa Eva Kristínová, členka SND, s recitáciami básnickej tvorby zasl. umelca M. Rúfusa a zasl. umelkyňa Klára Havlíková, sólistka Slovenskej filharmónie, s klavírnou hudbou z diela nár. umelca Eugena Suchoňa.

Vzácnu návštevu bratislavských umelkyní, hojné obecnstvo, funkcionárov, medzi ktorými boli Ing. Juraj Štuller ČS., podpredseda ONV, Július Fábry, predseda MNV, priateľov Matice slovenskej z Tlmáč i z blízkeho okolia (medzi nimi spisovateľ Andrej

Chudoba) srdečne privítal v mene usporiadateľov M. Titurus vyjadriac želanie, aby slávnostný program dôstojne prispel k zaslúženej úcte slovenských kultúrnych a národných tradícií v zmysle Kuzmányho výroku: "Pomník minulosti je základ budúcnosti". V prejave k významnému výročiu PhDr. Jozef Melicher z Archeologického ústavu SAV výstižne zhodnotil dielo a zástoj takej osobnosti našej histórie, akou bol univ., prof. Jozef Škultéty, redaktor Národných novín a Slovenských pohľadov, prozaik, slavista, filológ, kultúrny historik a politik, ktorý po vzniku ČSR v oživenej Matici slovenskej stál tri desaťročia na čele tejto celonárodnej ustanovizne, ako jej doživotný správca. ... (Kirovec 23.12.1983, autor M. Titurus)

27. 9. 1985

V súlade so zákonom SNR č. 13/1970 o územnom členení SSR rozhodlo plénum ONV v Leviciach dňa 27. septembra 1985 **o zlúčení obcí** Tlmače - Malé Kozmálovce - Veľké Kozmálovce v jednu politickú obec **TLMAČE**.

29. 1. 1986

Podľa uznes. vlády SSR zo dňa 13.12.1985 číslo 324 § 10 zákona č. 69/1967 Zb. **vláda** na návrh ZsKNV **vyhlasuje obec Tlmače – ako obec mestského charakteru**, v ktorej bude pôsobiť Mestský národný výbor s účinnosťou od 1. januára 1986. Pri tejto príležitosti bolo dňa 29. januára 1986 slávnostné zasadnutie miestnych orgánov v ZK ROH na Lipníku za účasti delegácie vlády SSR .Podpredseda vlády Ing. Július Hanus odovzdal do rúk preds. MsNV Júliusa Fábryho **oficiálnu listinu** vlády SSR..

November 1986

V novembri si rímskokatolícka cirkev pripomenula **60. výročie postavenia kostola** v Tlmačoch.

1. 2. 1987

Dňom 1.februára 1987 . začalo svoju činnosť **Mestské kultúrne stredisko Tlmače**. Sídлом je budova KD vo Veľkých Kozmálovciach. Riaditeľka – Jolana Zorgovská.

25. 9. 1988

25. septembra zorganizoval ZK ROH „**Vinobranie pod Slovenskou bránou**“.

18. 11. 1989

Keď 17. novembra 89 bili študentov na Národnej triede v Prahe, len málokto predpokladal, aké prevratné zmeny v našej vlasti nastanú. **Občania mesta sa spontánne** pripájali k protestom proti brutálnemu zákroku bezpečnostných síl.

27. 11. 1989

Dňa 27. novembra sa pred hlavnou bránou SES Tlmače konal **manifestačný generálny štrajk** na podporu hnutí Verejnosc' proti násiliu (VPN) a Občianske fórum (OF).